

แนวทางการบริหารงานวิชาการภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
ตามหลักอริยสัจ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
พระนครศรีอยุธยา เขต 1

GUIDELINES FOR ACADEMIC AFFAIR ADMINISTRATION DURING CORONA VIRUS
2019 PANDEMIC ACCORDANCE WITH FOUR NOBLE TRUTH OF
ADMINISTRATORS UNDER PHRA NAKHON SI AYUTTHATA PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

^[1]ชัตติยาพล ไชยชนะ Kattiyapon Chaiahana ^[2]เกษม แสงนนท์ Kasem Sangnont

^[3]สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย Suddhipong Srivichai

^[1] ^[2] ^[3] มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya, Thailand

Corresponding Author E-mail: teerayut.cii@mcu.ac.th

Article Received: August 22, 2023. Revised: January 09, 2024. Accepted: January 09, 2024.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้บริหารสถานศึกษา 2) เพื่อศึกษาวิธีการพัฒนาการบริหารงานวิชาการภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตามหลักอริยสัจ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา และ 3) เพื่อเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตามหลักอริยสัจ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี โดยการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารและครู จำนวน 320 คน และสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน มีเครื่องมือการวิจัยคือแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ทำการวิจัยข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติพื้นฐานคือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารงานวิชาการภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านทั้ง 6 อยู่ในระดับมาก คือ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยี การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา และการนิเทศการศึกษา ตามลำดับ 2) วิธีการพัฒนาการบริหารงานวิชาการภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตามหลักอริยสัจ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย (1) ผู้บริหารดำเนินการนิเทศโดยใช้โรงเรียนและโครงการเป็นฐาน และสรุปรายงานผลการนิเทศ ด้วยการศึกษาศถานการณ์โลกและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ปรับรูปแบบการนิเทศ พัฒนาระบบนิเทศด้วยการใช้ระบบพี่เลี้ยง แลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดระบบการนิเทศกับสถานศึกษาอื่น และสรุปรายงานผลการนิเทศ (2) ผู้บริหารให้ความเห็นหรือคำแนะนำครูผู้สอนตามหลักการนิเทศอย่างถูกต้องชัดเจน ด้วยการสร้างปฏิสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างบุคคล ให้เกียรติซึ่งกันและกัน เปิดโอกาสให้ผู้รับการนิเทศแลกเปลี่ยนประสบการณ์หรือปรึกษาและจัดทำสรุปรายงานการนิเทศการศึกษา และ 3) แนวทางการบริหารงานวิชาการภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตามหลัก

อริยสัจ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วยการศึกษาถึงสภาพปัญหาและความต้องการเพื่อจัดทำแผนการพัฒนาระบบนิเทศการศึกษา ศึกษาสถานการณ์โลกและสังคมที่เปลี่ยนแปลงถึงสาเหตุที่ต้องมีการพัฒนาระบบการนิเทศ สร้างปฏิสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างบุคคล เป็นกัลยาณมิตรและให้เกียรติระหว่างกัน มีการปรับปรุงแบบในการนิเทศที่หลากหลาย และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สะท้อนความคิดร่วมกันกับเครือข่ายการนิเทศ ประเมินผลและนำผลการนิเทศมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบสรุปและรายงานผลการนิเทศการศึกษา

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ, เชื้อไวรัสโคโรนา 2019, อริยสัจ 4, ผู้บริหารสถานศึกษา, โรงเรียนประถมศึกษาศึกษา

ABSTRACT

The purposes of this research article were 1) to study the general condition of academic administration under the outbreak situation of coronavirus 2019 of educational institution administrators, 2) to study methods for developing academic administration under the outbreak situation of coronavirus 2019 according to Four Noble Truths of educational institution administrators, and 3) to present the guidelines for academic administration under the outbreak situation of coronavirus 2019 according to Four Noble Truths principle of educational institution administrators under Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 1. This was a mixed methods research. In term of quantitative research, it used questionnaires on a sample of 320 administrators and teachers and interviewed with 5 experts. The research tools were questionnaires and interviews. The quantitative data were analyzed using basic statistics such as frequency, percentage, mean, standard deviation and qualitative data were analyzed using content analysis. The research results found that 1) the general condition of academic administration under the outbreak situation of coronavirus 2019 of educational institution administrators under Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 1, in overall and each aspect, all 6 aspects were at a high level, namely the development of learning processes, measurement and evaluation, development of educational institution curricula, development and use of technological media, development of internal quality assurance systems and educational standards and educational supervision, respectively, 2) the methods for developing academic administration under the outbreak situation of coronavirus 2019 according to Four Noble Truths of educational institution administrators consisting of (1) administrators conducted supervision using schools and projects as a base and summarized the supervision results by studying the changing world and social situations, adjusting the supervision model, developing the supervision system by using the mentor system, exchanging experiences in organizing supervision systems with other educational institutions and summarizing supervision results reports, (2) administrators gave opinions or advice to teachers according to the principles of supervision correctly and clearly by creating positive interactions between individuals and respecting each other, providing opportunities for supervisors to

exchange experiences or consult and preparing a summary report on educational supervision and 3) the guidelines for academic administration under the outbreak situation of coronavirus 2019 according to Four Noble Truths principle of educational institution administrators, as it was consisted of studying the general conditions and needs in order to create a development plan for the educational supervision system, studying the changing world and social situations and the reasons why the supervision system must be developed, creating positive interactions between individuals, being friendly and respectful among others, there were various forms of supervision and exchanging of knowledge and reflection with the supervision network, evaluation and analysis of supervision results for continuous improvement and systematic in term of summarizing and reporting educational supervision results.

Keywords: Academic Administration, Coronavirus 2019, Four Noble Truths, Educational Institution Administrators, Primary School

บทนำ

การศึกษาเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของคนไทยทุกคนที่รัฐต้องจัดให้เพื่อพัฒนาคนไทยทุกช่วงวัยให้มีความเจริญงอกงามทุกด้าน เพื่อเป็นต้นทุนทางปัญญาที่สำคัญในการพัฒนาทักษะ คุณลักษณะ และสมรรถนะในการประกอบสัมมาชีพและการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุขอันจะนำไปสู่เสถียรภาพ และความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติที่ต้องพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมนานาประเทศในเวทีโลก ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญด้านการศึกษาระดับสูงในวงกว้างในการพัฒนาประเทศมาโดยตลอด และเนื่องจากแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับเดิมได้สิ้นสุดลง ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจึงได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ขึ้นเพื่อวางกรอบเป้าหมายและทิศทางทางการจัดการศึกษาของประเทศ โดยมุ่งจัดการศึกษาให้คนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสและความเสมอภาคในการศึกษาที่มีคุณภาพพัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ พัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ.(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2560)

การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 ซึ่งขณะนี้ยังไม่มียาวัคซีนป้องกันสถานศึกษาเป็นสถาบันทางสังคมพื้นฐานเป็นจุดเริ่มต้นของการปลูกฝังความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมในทุกด้าน มีหน้าที่พัฒนาเด็กวัยเรียนให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีศักยภาพ สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีคุณภาพเนื่องจากสถานศึกษาเป็นศูนย์รวมของเด็กในชุมชนที่มาจากครอบครัวที่ต่างกันจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหาโรคต่างๆ เมื่อนักเรียนคนใดคนหนึ่งเจ็บป่วยด้วยโรคติดต่อ และมาเข้าเรียนในสถานศึกษาจึงมีโอกาสที่จะแพร่กระจายเชื้อโรคไปสู่ผู้อื่นได้ จากการเล่น การใกล้ชิด และทำกิจกรรมร่วมกัน สถานศึกษาจึงเป็นสถานที่สำคัญมากต่อการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค หรืออาจเปรียบได้ว่า สถานศึกษานับเป็น “Shelter” สำหรับนักเรียนที่ต้องคำนึงและให้ความสำคัญกับเรื่องดังกล่าวเป็นอันดับแรกๆ ภายใต้สถานการณ์โรคและไม่มีการรักษาโรคโดยตรงจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมรับมือกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคดังกล่าวที่ส่งผลกระทบต่อระบบการจัดการเรียนการสอนและสุขภาพของนักเรียนและบุคลากรในสถานศึกษา สิ่งสำคัญที่สุดในช่วงระยะเวลาต่อจากนี้ไปทั้งผู้บริหาร ครู นักเรียน

ผู้ปกครอง และบุคลากรของสถานศึกษาต้องปรับตัวกับการใช้ชีวิตวิถีใหม่ “New Normal” เน้นการปฏิบัติภายใต้มาตรการการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 อย่างเคร่งครัดเพื่อให้สถานศึกษาเป็นสถานที่ที่ปลอดภัยจากโรคโควิด 19 ส่งผลให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพและปลอดภัยจากโรค

ด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 (COVID-19) มีการระบาดในวงกว้างอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวโน้มที่จะเกิดการแพร่ระบาดในสถานศึกษา กระทรวงศึกษาธิการมีความตระหนักถึงสถานการณ์ดังกล่าว และคำนึงถึงความปลอดภัยและสุขภาพของนักเรียน นักศึกษา ครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษา โดยตระหนักอยู่เสมอ ไม่ว่าสถานการณ์แวดล้อมจะเลวร้ายและรุนแรงแค่ไหน การเรียนรู้ที่เข้าถึงและมีคุณภาพสำหรับเด็กไทยทุกคนเป็นเป้าหมายสูงสุดตามแนวคิดการเรียนรู้นำการศึกษา คือ โรงเรียนอาจหยุดได้ แต่การเรียนรู้หยุดไม่ได้

การบริหารงานวิชาการเป็นภารกิจที่สำคัญของการบริหารโรงเรียนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ถือเป็นงานที่มีความสำคัญที่สุด เป็นหัวใจของการจัดการศึกษา ซึ่งทั้งผู้บริหารโรงเรียน คณะครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ต้องมีความรู้ความเข้าใจให้ความสำคัญและมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดแนวทางปฏิบัติการประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไขอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน โรงเรียน ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็ปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษา มีความเข้มแข็ง ในการบริหารและจัดการสามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนการวัดผลประเมินผล รวมทั้ง ปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน โรงเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ (โรงเรียนคอนสวรรค์, 2564)

การจัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายนั้นจำเป็นต้องอาศัยผู้บริหาร ที่มีความรู้ความสามารถในด้านการบริหารการศึกษา ผู้บริหารจึงต้องมีความเป็นผู้นำในการบริหารจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความปกติใหม่ที่เกิดขึ้น ดังที่ ธีระ รุญเจริญ (2546) ได้กล่าวว่า การบริหารกิจการใดๆ ที่เกี่ยวกับสาธารณะในยุคโลกาภิวัตน์ มีความจำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารมืออาชีพ ในด้านการจัดการศึกษาของประเทศก็เช่นกันมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยผู้บริหารจึงจะทำให้การบริหารการศึกษาประสบความสำเร็จและเป็นไปตามแนวทางที่พึงประสงค์ นอกจากนี้ ผู้บริหารการศึกษาต้องเป็นผู้นำทางวิชาการอย่างแท้จริง การศึกษาจึงจะก้าวหน้า สอดคล้องกับวิริยฤทธิ์ ชาตะกาญจน์ (2551) ได้กล่าวถึงสถานศึกษาที่จะประสบความสำเร็จมักจะมีผู้บริหารที่มีความสามารถในการนำบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา คือ เป็นผู้อำนวยการความสะอาด เป็นผู้นำ เป็นผู้สนับสนุน และเป็นผู้นำนวัตกรรมเข้ามาสู่สถานศึกษาและเป็นผู้ผลักดันการปฏิรูปการศึกษาให้ก้าวหน้า โดยเฉพาะในส่วนของการจัดการเรียนการสอน ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนในที่สุด และสถาบันพัฒนาความก้าวหน้า กล่าวได้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นพฤติกรรมกระทำหน้าที่ตามบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ในการชี้แนะ หรือโน้มน้าวจูงใจข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาตลอดจนผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้เข้าใจและเกิดความตระหนักในการรวมพลังและประสานสัมพันธ์ เพื่อพัฒนางานวิชาการและวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง โดยตรงกับการส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้อย่างมีคุณภาพ (สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า, 2553) ทั้งนี้ การขับเคลื่อนงานการศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปให้ไปสู่ความสำเร็จที่เป็นรูปธรรมนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่มีความสำคัญยิ่งทั้งนี้เพราะเป็นบุคคลที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการและเป็นผู้ที่จำเป็นต้องมีคุณธรรม จริยธรรม และจิตอาสาที่มีความพร้อมที่จะนำการศึกษาสู่การเปลี่ยนแปลง พร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงได้มาก

ที่สุด ซึ่งภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่รุนแรงขึ้นทุกวันจึงมีคำถามว่าการบริหารจัดการทางด้านวิชาการของสถานศึกษาเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นจะต้องเป็นอย่างไร

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 เป็นองค์กรทางการศึกษาที่มีภารกิจในการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาให้ครอบคลุมตั้งแต่ระดับปฐมวัย ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนในสังกัดทั้ง 176 แห่ง ครอบคลุม 9 อำเภอในเขตพื้นที่บริการ ให้มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ นโยบายและจุดเน้นของรัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตลอดจนเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ โดยยึดหลักการบริหารจัดการศึกษาเพื่อให้เด็กและเยาวชนไทยทุกกลุ่มเป้าหมายได้รับการบริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม โดยคำนึงถึงสิทธิและโอกาสของผู้เรียนในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ ทั้งนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 มุ่งเน้นในการยกระดับและพัฒนาคุณภาพการศึกษา และเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาให้ครอบคลุมในทุกมิติ โดยขับเคลื่อนดำเนินการโครงการและกิจกรรมที่สอดคล้องกับนโยบายและจุดเน้นของทุกภาคส่วนให้เกิดประสิทธิผลอย่างเป็นรูปธรรม (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1, 2565)

โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง มีจำนวนนักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับก่อนประถมและระดับประถมศึกษามากถึงร้อยละ 85.99 ของนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ทั้งหมดภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เหตุนี้ ผู้บริหารจึงต้องมีการบริหารจัดการงานของสถานศึกษาในรูปแบบที่ไม่เหมือนเดิมและต้องมีวิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้สอดคล้องกับหน่วยงานต้นสังกัดกับบริบทของโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกันไป รวมถึงผู้บริหารจะต้องมีวิธีการในการบริหารงานวิชาการอย่างไร ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษาในอุบัติการณ์ไม่ปกติ หรือวิธีการเรียนรู้ใหม่ หลังจากเกิดเหตุการณ์โรคโควิด 19 ในครั้งนี้

ปัญหาการบริหารงานในด้านวิชาการถือว่ามีความสำคัญต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโรงเรียนเป็นอย่างมาก การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาจำเป็นต้องอาศัยการบริหารงานจากผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสำคัญ เหตุนี้ ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาเฉพาะหมวดธรรมที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงคือหลักอริยสัจ 4 (ม.ม. (ไทย) 12/340/349) คือ หลักความจริงอันประเสริฐที่ทำให้ผู้เข้าถึงอริยมรรค 4 อย่าง ได้แก่ ทุกข์ ทุกขสมุทัย ทุกขนิโรธ และทุกขนิโรธคามินีปฏิปทา (พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตโต), 2543) เป็นหลักธรรมที่สมบูรณ์ เป็นองค์ธรรมที่เป็นหลักความจริงของชีวิต เป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงสอดคล้องสัมพันธ์กับองค์ประกอบและปัจจัยต่างๆ อย่างเป็นระบบ มีตัวป้อน วิธีการ และผลเชิงประจักษ์ (สุน อมรวิวัฒน์, 2544) เพื่อนำมาบูรณาการกับการบริหารงานวิชาการภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัส โคโรนา 2019 อันจะเป็นหนทางในการแก้ไขปัญหาได้อีกหนทางหนึ่ง

ผู้วิจัยได้พบปัญหาดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานวิชาการภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัส โคโรนา 2019 ตามหลักอริยสัจ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ทั้งนี้ ผลการวิจัยที่ได้จากการศึกษาจะสามารถนำไปใช้เป็นสารสนเทศสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งใช้ในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาทางด้านวิชาการของสถานศึกษา และเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของ

สถานศึกษารวมทั้งพัฒนาบุคลากรเพื่อให้สามารถบริหารงานวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1
2. เพื่อศึกษาวิธีการพัฒนาการบริหารงานวิชาการภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตามหลักอริยสัจ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1
3. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตามหลักอริยสัจ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ระหว่างเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรที่จะศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 1,972 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ในปีการศึกษา 2565 จำนวน 320 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางการประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เกี่ยวกับวิธีการพัฒนาการบริหารงานวิชาการภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตามหลักอริยสัจ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยเน้นด้านกรณีศึกษา ประกอบด้วย ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 5 คน ซึ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ มีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังนี้ 1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อกำหนดกรอบในการสร้างเครื่องมือการวิจัย 2) สร้างเครื่องมือ 3) นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระและโครงสร้างของคำถาม รูปแบบของแบบสอบถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ถึง 1.0 เมื่อมีบางข้อที่ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องต่ำกว่า 0.5 ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญจนได้ค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของแต่ละข้อ (Index of Item Objective Congruence : IOC) และได้ค่า IOC ได้ค่ามากกว่า 0.05 4) หาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ และได้ค่า

ความเชื่อมั่นหรือค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) เท่ากับ 0.935) นำเครื่องมือไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามได้แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน 6 ด้านซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับวิธีการพัฒนาการบริหารงานวิชาการภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตามหลักอริยสัจ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ประกอบด้วยข้อมูล 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ และส่วนที่ 2 เป็นประเด็นคำถามที่มุ่งวิธีการพัฒนาการบริหารงานวิชาการภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตามหลักอริยสัจ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยเน้นด้านการนิเทศการศึกษา

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานวิชาการภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตามหลักอริยสัจ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด

3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เพื่อนำไปสู่การสนทนา ซึ่งผู้ให้ข้อมูลมีบทบาทกำหนดทิศทางสนทนาร่วมกับผู้สัมภาษณ์เพื่อบรรลุเป้าหมายในการทำความเข้าใจประเด็นคำถามร่วมกัน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบสัมภาษณ์ ส่วนที่ 2 แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้บริหารเกี่ยวกับวิธีการพัฒนาการบริหารงานวิชาการภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตามหลักอริยสัจ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In Depth Interview) และทำการบันทึกข้อมูลโดยการจดบันทึกและการบันทึกเสียง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยข้อมูลจากแบบสอบถามเลือกตอบ (Check List) สถิติวิจัยที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และข้อมูลจากแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) สถิติวิจัยที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ได้รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารเชิงลึกนำมาจัดกลุ่มข้อมูล (Data Grouping) ตามสาระสำคัญของประเด็นการสัมภาษณ์ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยวิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis Technique) พร้อมทั้งนำเสนอโดยวิธีการพรรณนาอ้างอิงคำพูดบุคคล

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารงานวิชาการภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทั้งหมด ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพการบริหารงานวิชาการภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

สภาพการบริหารงานวิชาการภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้บริหารสถานศึกษา		n=กลุ่มตัวอย่าง 320 คน			
		ระดับความคิดเห็น			
		\bar{X}	S.D.	แปลผล	อันดับ
1	การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	4.16	0.69	มาก	3
2	การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.18	0.66	มาก	1
3	การวัดผลประเมินผล	4.16	0.66	มาก	2
4	การนิเทศการศึกษา	4.09	0.81	มาก	6
5	การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา	4.12	0.66	มาก	5
6	การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยี	4.13	0.71	มาก	4
ภาพรวม		4.14	0.64	มาก	

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดผลประเมินผล ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยี ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการนิเทศการศึกษา ตามลำดับ โดยมีรายละเอียดของแต่ละด้านดังนี้

ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา โดยภาพรวมและทุกข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสูงสุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการจัดทำและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาที่มีอยู่แล้วให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับต่ำสุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการจัดทำหลักสูตรได้สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการของผู้เรียนผู้ปกครอง และสังคม

ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยภาพรวมและทุกข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสูงสุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการใช้สื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับต่ำสุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย

ด้านการวัดผลประเมินผล โดยภาพรวมและทุกข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสูงสุด คือ พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สามารถวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียนได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับต่ำสุด คือ พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน เป็นแบบอย่างที่ดีในทางความคิดริเริ่มและสร้างสรรค์

ด้านการนิเทศการศึกษา โดยภาพรวมและทุกข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสูงสุด คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันในระหว่างการนิเทศ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับต่ำสุด คือ ผู้บริหารดำเนินการนิเทศโดยใช้โรงเรียนและโครงการเป็นฐาน และสรุปรายงานผลการนิเทศ

ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา โดยภาพรวมและทุกข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสูงสุด คือ ได้แก่ ผู้บริหารมีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีการจัดระบบโครงสร้างองค์กรเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยี โดยภาพรวมและทุกข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสูงสุด คือ ผู้บริหารมีการสำรวจความต้องการใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับต่ำสุด คือ ผู้บริหารเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและประชาสัมพันธ์สถานศึกษาด้วยเทคโนโลยีทางการศึกษา

2. วิธีการพัฒนาการบริหารงานวิชาการภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตามหลักอริยสัจ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

สรุปผลการสัมภาษณ์เพื่อให้สอดคล้องกับประเด็นในส่วนของสภาพการบริหารงานวิชาการภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ในด้านการนิเทศการศึกษา ซึ่งเป็นด้านที่น้อยที่สุด โดยในส่วนข้อที่น้อยที่สุด 2 อันดับ คือ

2.1 ผู้บริหารดำเนินการนิเทศโดยใช้โรงเรียนและโครงการเป็นฐาน และสรุปรายงานผลการนิเทศ ได้แก่ 1) การปรับปรุงแบบในการนิเทศโดยการประเมินจากการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การพัฒนาผู้เรียน การดูแลช่วยเหลือนักเรียน พัฒนาให้เป็นไปตามความต้องการของโรงเรียน และการสรุปรายงานผลการนิเทศเพื่อให้ครูได้นำผลการนิเทศไปปรับปรุง 2) การศึกษาสถานการณ์โลกและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปและการพัฒนาระบบการนิเทศภายในสถานศึกษาด้วยการใช้ระบบพี่เลี้ยง การให้คำปรึกษาแนะนำโดยพี่เลี้ยง ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้บริหาร และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การจัดระบบการนิเทศกับสถานศึกษา

2.2 ผู้บริหารให้ความเห็นหรือคำแนะนำครูผู้สอนตามหลักการนิเทศอย่างถูกต้องชัดเจน ได้แก่ 1) มีการสร้างปฏิสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างบุคคล โดยการพูดคุย แลกเปลี่ยนแนวคิด หรือโดยบุคคลิกท่าทางที่ก่อให้เกิดความไว้วางใจ เชื่อใจ เป็นการสร้างความคุ้นเคยแสดงออกซึ่งความเคารพนับถือ และให้เกียรติระหว่างกันซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดความสำเร็จในกิจกรรมใดๆ ที่ดำเนินการ 2) การเปิดโอกาสให้ผู้รับการนิเทศแลกเปลี่ยนประสบการณ์หรือปรึกษาและจัดทำสรุปรายงานผลการนิเทศ ทำให้ได้รับการให้คำปรึกษาแนะนำช่วยเหลือ และส่งเสริมสนับสนุนในด้านต่างๆ จากผู้นิเทศจนทำให้สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การสอนและพัฒนาในด้านการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. แนวทางการบริหารงานวิชาการภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตามหลักอริยสัจ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ประกอบด้วย 1) ศึกษาถึงสภาพปัญหาและความต้องการเพื่อจัดทำแผนการพัฒนาระบบนิเทศ

การศึกษา 2) ศึกษาสถานการณ์โลกและสังคมที่เปลี่ยนแปลง สาเหตุที่ต้องมีการพัฒนาระบบการนิเทศ
3) สร้างปฏิสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างบุคคล เป็นกัลยาณมิตรและให้เกียรติระหว่างกัน 4) ปรับรูปแบบในการ
นิเทศที่หลากหลาย และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สะท้อนความคิดร่วมกันกับเครือข่ายการนิเทศ 5) ประเมินผล
และนำผลการนิเทศมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ 6) สรุปและรายงานผล
การนิเทศ

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำผลการวิจัยมาอภิปรายผลดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ทั้ง 6 ด้าน ผู้บริหารและครู มีความเห็นต่อสภาพการบริหารงานวิชาการภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยี การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา และการนิเทศการศึกษา ตามลำดับ โดยมีรายละเอียดในแต่ละด้านดังนี้

1.1 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ เป็นด้านที่มีระดับความเห็นมากที่สุด ซึ่งทำให้ทราบว่าผู้บริหารได้มีส่งเสริมให้มีการใช้สื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ส่งเสริมให้ครูออกแบบกระบวนการเรียนรู้ด้วยเทคนิควิธีการที่เหมาะสมกับเนื้อหาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังได้ส่งเสริมการนำหลักสูตรสถานศึกษาสู่การปฏิบัติ ร่วมกับการให้มีการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการบริหารของปรีชาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) และสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร (2554) ที่มุ่งส่งเสริมการศึกษาให้จัดการกระบวนการเรียนรู้โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด มีการส่งเสริมให้มีการให้บริการเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน เพื่อช่วยเหลือครูในด้านการสอนและอุปกรณ์ต่างๆ มีการจัดรวบรวมเอกสารคำสอน คู่มือครู รวมทั้งการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น อาคารสถานที่ การจัดหาอุปกรณ์ เป็นต้น จัดบรรยากาศทางวิชาการในสถานศึกษา เช่น การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมทางด้านวิชาการ เพื่อให้ผู้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ด้านการวัดผลประเมินผล จากการศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ด้านการวัดผลประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการวัดผลประเมินผลมีความสำคัญมากเพราะเป็นข้อมูลที่แสดงผลการเรียนรู้ของผู้เรียน อีกทั้ง ผู้บริหารยังส่งเสริมให้มีการวัดผลประเมินผลผู้เรียนด้วยวิธีที่หลากหลายและประเมินตามสภาพจริง มีกระบวนการปฏิบัติงานและระบบงานที่เป็นมาตรฐานติดตามประเมินผลและพัฒนาปรับปรุงอย่างเป็นระบบ มีกำหนดระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผล และยังมีการส่งเสริมการวัดผลประเมินผลด้านการทดสอบความรู้ความสามารถของผู้เรียนสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาและตัวชี้วัด ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของพิชญ์พิชา จันทา (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก พบว่า ด้านการวัดผลประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก สถานศึกษามีการกำหนดการวัดผลประเมินผลด้านการทดสอบความรู้ความสามารถของผู้เรียนสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาและตัวชี้วัดอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของพระบุญลัทธิ สุวรรณเดช (2561) ที่ผลการวิจัยพบว่า ด้านการวัดผลประเมินผลการเรียนโรงเรียน

ส่วนใหญ่มีการจัดทำระเบียบว่าด้วยการวัดและประเมินผลของโรงเรียน และดำเนินงานอย่างเป็นระบบ โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน

1.3 ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา จากการศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการ ภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะด้วยหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงมาตรฐาน ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้และรายละเอียดต่างๆ ทำให้สถานศึกษาต้องปรับปรุงหรือพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น อีกทั้งผู้บริหารยังได้มีการนิเทศติดตาม กระบวนการปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา และการประเมินผล เพื่อปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน สอดคล้องกับงานวิจัยของยุพา พรหมแย้ม (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอบางบัวทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครปฐม ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารจัดให้มีระบบควบคุมคุณภาพในด้านการจัดการเรียนรู้และส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามความมุ่งหมายและจัดประสงค์ที่หลักสูตรได้กำหนดไว้

1.4 ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา จากการศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่าด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ผู้บริหารสถานศึกษาจัดหางบประมาณสนับสนุนเพิ่มเติมอันให้ครูผู้สอนได้ใช้ในการผลิตและพัฒนาสื่อ นวัตกรรม ประกอบการเรียนการสอน อันเป็นผลจากการสำรวจความต้องการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและผู้บริหารส่งเสริมให้มีการปรับปรุงการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับผลการวิจัยของวราพร สิ้นศิริ (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง คือ ผลิตจัดหาสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จึงมีงบประมาณค่อนข้างสูงและเพียงพอต่อการผลิตจัดหาสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและใช้ในการจัดการเรียนการสอนนั้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของอริวัฒน์ พันธุ์รัตน์ (2562) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ผลพบว่า ขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการ คือ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

1.5 ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา จากการศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ด้านการพัฒนาประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญต่อการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา โดยมีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ส่งเสริมให้มีการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ส่งเสริมให้มีการวางแผนพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้มีการดำเนินงานตามแผนพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของยุพา พรหมแย้ม (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอบางบัวทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ด้านการพัฒนาประกัน

ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนให้มีการดำเนินงานตามแผนพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และผู้บริหารมีการจัดระบบโครงสร้างองค์กรเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอีกทั้งยังมีการวางแผนพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้วย

1.6 ด้านการนิเทศการศึกษา จากการศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ด้านการนิเทศการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดหลักเกณฑ์การดำเนินการนิเทศของครูผู้สอนอย่างชัดเจน ผู้บริหารและครูผู้สอนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันในระหว่างการนิเทศ ทำการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ เพื่อจัดทำแผนการพัฒนาระบบการนิเทศการศึกษา และเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนแลกเปลี่ยนประสบการณ์หรือปรึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของพระบุญลัทธิ สุวรรณเดช (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร จากการศึกษาพบว่า ด้านการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน โรงเรียนส่วนใหญ่มีการส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนร่วมมือกันปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนและการปฏิบัติงานต่างๆ โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ ร่วมดำเนินการ

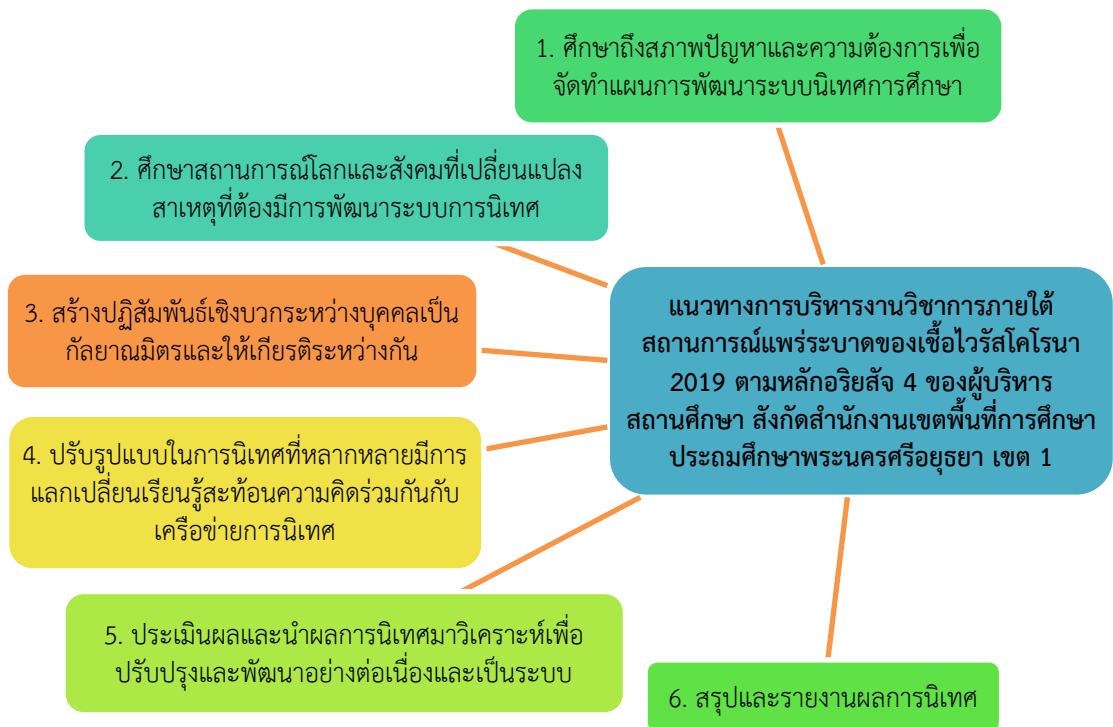
2. ผลศึกษาวิธีการพัฒนาการบริหารงานวิชาการภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตามหลักอริยสัจ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารดำเนินการนิเทศโดยใช้โรงเรียนและโครงการเป็นฐาน และสรุปรายงานผลการนิเทศ ด้วยการศึกษาศาสนาการณโลกและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ปรับรูปแบบการนิเทศพัฒนาระบบนิเทศด้วยการใช้ระบบที่เลี้ยง แลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดระบบการนิเทศกับสถานศึกษาอื่น และสรุปรายงานผลการนิเทศ 2) ผู้บริหารให้ความเห็นหรือคำแนะนำครูผู้สอนตามหลักการนิเทศอย่างถูกต้องชัดเจน ด้วยการสร้างปฏิสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างบุคคล ให้เกียรติซึ่งกันและกัน เปิดโอกาสให้ผู้รับการนิเทศแลกเปลี่ยนประสบการณ์หรือปรึกษาและจัดทำสรุปรายงานการนิเทศการศึกษา โดยผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของวราพร สีนศิริ (2564) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการ คือ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อาชีพ รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา การวัดและประเมินผล การนิเทศการศึกษาการพัฒนา และใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

3. แนวทางการบริหารงานวิชาการภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตามหลักอริยสัจ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ประกอบด้วยการศึกษาถึงสภาพปัญหาและความต้องการเพื่อจัดทำแผนการพัฒนาระบบนิเทศการศึกษา ศึกษาสถานการณ์โลกและสังคมที่เปลี่ยนแปลง ถึงสาเหตุที่ต้องมีการพัฒนาระบบการนิเทศ สร้างปฏิสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างบุคคล เป็นกัลยาณมิตรและให้เกียรติระหว่างกัน มีการปรับรูปแบบในการนิเทศที่หลากหลาย และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สะท้อนความคิดเห็นร่วมกันกับเครือข่ายการนิเทศ ประเมินผลและนำผลการนิเทศมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ สรุปและรายงานผลการนิเทศการศึกษา มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของศจทิพย์ ตาลพันธ์ (2565) ที่ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์ที่เน้นมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศที่สามารถทำงานร่วมกันได้ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ผู้นิเทศอาจจะเป็นผู้แนะนำชี้แนะ ให้คำปรึกษากับผู้รับการนิเทศและ

อาจจะต้องรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากผู้รับการนิเทศ ทั้งทางตรงและทางอ้อมโดยคำนึงถึงบริบท สถานการณ์ และจุดมุ่งหมายที่จะต้องทำการนิเทศการศึกษาด้วย อันสอดคล้องกับกระบวนการวิจัย 4 คือ นิโรธ ความดับทุกข์หนทางและวิธีที่จะนำไปสู่มรรค

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาวิจัยคือแนวทางการบริหารงานวิชาการภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตามหลักอริยสัจ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 สรุปดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพองค์ความรู้จากการวิจัย อธิบายได้ดังนี้

แนวทางการบริหารงานวิชาการภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตามหลักอริยสัจ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษา ได้แก่ 1) การศึกษาถึงสภาพปัญหาและความต้องการเพื่อจัดทำแผนการพัฒนาระบบนิเทศการศึกษา 2) การศึกษาสถานการณ์โลกและสังคมที่เปลี่ยนแปลงสาเหตุที่ต้องมีการพัฒนาระบบการนิเทศ 3) สร้างปฏิสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างบุคคล เป็นกัลยาณมิตรและให้เกียรติระหว่างกัน 4) ปรับรูปแบบในการนิเทศที่หลากหลาย และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สะท้อนความคิดร่วมกันกับเครือข่ายการนิเทศ 5) ประเมินผลและนำผลการนิเทศมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ และ 6) สรุปและรายงานผลการนิเทศ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
 - 1.1 ด้านการนิเทศการศึกษา พบว่า ผู้บริหารดำเนินการนิเทศโดยใช้โรงเรียนและโครงการเป็นฐาน และสรุปรายงานผลการนิเทศ น้อยที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้มีการนิเทศโดยใช้โครงการตามแผนปฏิบัติการและโรงเรียนหรือห้องเรียนที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นฐานสำคัญ พร้อมให้มีการสรุปรายงานผลการนิเทศอย่างสม่ำเสมอ
 - 1.2 ผู้บริหารควรให้ความเห็นหรือคำแนะนำครูผู้สอนตามหลักการนิเทศอย่างถูกต้องชัดเจน พร้อมทั้งมีการสร้างปฏิสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างบุคคลในการนิเทศการศึกษา
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป
 - 2.1 ควรศึกษาการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัส โควิด 2019 ตามหลักอริยสัจ 4 ด้านการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษา
 - 2.2 ควรศึกษาการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัส โควิด 2019 ตามหลักอริยสัจ 4 ด้านการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษา
 - 2.3 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการด้านการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

เอกสารอ้างอิง

- กัตติกา สกุลสวน. (2565) รูปแบบการนิเทศแนวใหม่เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2. **วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. 9(1). 85-90.
- ธีระ รุญเจริญ. (2546). การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ข้าวฟ่าง.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพมหานคร.
- พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตโต). (2543). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระบุญลัทธิ สุวรรณเดช. (2561). การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสยาม.
- พิชญ์พิชา จันทา. (2563). แนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ยุพา พรหมแย้ม. (2562). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอบางบัวทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

- ราณี กุญรัมย์. (2553). ปัญหาและแนวทางการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- โรงเรียนคอนสวรรค์. (2564). คู่มือการปฏิบัติงาน กลุ่มบริหารงานวิชาการ ปีการศึกษา 2564. แหล่งที่มา <https://www.kwsc.ac.th/> สืบค้นเมื่อ 8 ส.ค. 2565.
- วราพร ลินศิริ. (2564). การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์. 7(3). 289 -297.
- วีรภัทร ภัคดีพงษ์. (2565). แนวทางการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษายุคดิจิทัลตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร. วารสารวิจัยวิชาการ. 5(4). 246.
- วีรยุทธ์ ชาตะกาญจน์. (2551). เทคนิคการบริหารสำหรับนักบริหารการศึกษามืออาชีพ. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศจีทิพย์ ตาลพันธ์. (2565). การนิเทศการศึกษา. วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี. 5(2). 10.
- สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า. (2553). ยุทธศาสตร์การพัฒนาวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักเกณฑ์ใหม่. กรุงเทพมหานคร: เอส.พี.เอ็น. การพิมพ์
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. (2565). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565. พระนครศรีอยุธยา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1.
- สุมน อมรวิวัฒน์. (2544). หลักบูรณาการทางการศึกษาตามนัยแห่งพุทธธรรม. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช.
- อชิวัฒน์ พันธุ์รัตน์. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.